

Vulkanutbrott, glödande lava och askmoln stoppar inte geologen Karin Eriksson. Inte ens när hörseln försvann och hon blev döv ställde hon in de geologiska resorna runt om i världen.

Handskrivna lappar fick lösa kommunikationsproblemen.

Nu har hon fått cochleaimplantat och är i full färd med att planera kommande expeditioner.

TEXT: ULRIKA NILSSON FOTO: HENRIK HANSSON

Karin Eriksson, prisad geolog och nybliven CI-användare

— Jag är otålig och vill ha snabba resultat

KARIN ERIKSSON, 74, har gjort ordentligt avtryck inom sitt område. Med föreläsningar, artiklar, böcker och fotoutställningar har hon i över 40 år spridit kunskap om geologi. Nyligen (11 november) belönades hon med Geologiska föreningens Hiernepris för sitt arbete. Priset delas bara ut vart femte år och Karin säger att hon är mycket hedrad och stolt över utmärkelsen.

Hemma i villan i Hedemora hänger förstorade foton på vulkaner och lavaströmmar från bland annat Hawaii. Hon pekar på en av bilderna.

– Det var så hett att fronten på kameraobjektivet smälte. När jag lämnade in det på reparation så blev de väldigt förbryllade och undrade vad jag hade gjort, säger hon och skrattar.

Vin och vulkaner

Hon skrattar mycket och hennes spännande berättelser kan nog få vem som helst att bli fascinerad av ämnet. Det märks att hon

är van att tala inför människor – hon vet hur man fångar en publik.

När vi träffar Karin har hon och maken Gunnar precis kommit tillbaka från Frankrike.

– Vi rekognoserade för en kommande gruppresa dit. Det blir en resa om vin, geologi och vulkaner. Det är inte många som känner till att det finns vulkaner i Centralmassivet. Den yngsta är ung – bara 6 000 år. Det är en mycket spännande plats. Och vacker! På resan besöker vi också vingårdar i vindistriktet runt Lyon, berättar hon.

Startade företag

Karin och Gunnar har hängt ihop i över 50 år. De träffades 1959, då de båda studerade på universitetet i Stockholm. Karin kommer från Stocksund och Gunnar kommer från Eskilstuna.

Efter studierna fick de jobb inom prospektering vid Boliden Mineral i Garpenberg och flyttlasset gick till Hedemora. Där har de blivit kvar. De har spenderat

otaliga timmar ute i skogarna och vet var varenda liten gruva ligger.

Efter 25 år på Boliden blev de friställda på 80-talet när prospekteringsavdelningen avvecklades. Då startade de företaget Naturforum, som bland annat erbjuder konsultverksamhet, föreläsningar och resor kring temat geologi, bland annat till Nya Zeeland, Alaska, Azorererna, Frankrike och Hawaii.

”Bra timing”

Resorna lockar allt från lärare och studerande till människor som vill lära sig något nytt om natur och miljö.

Island hamnar i topp bland resmålen. I sommar ordnar de den 34:e gruppresan till den vulkantäta ön och privat har de varit där ytterligare ett 20-tal gånger.

I våras hamnade paret på löpsedlarna i lokaltidningarna när de blev vittnen till utbrottet av vulkanen Eyjafjallajökull.

– Där hade vi bra timing, säger Karin. Vi forts. _____

KARIN ERIKSSON

Ålder: 74.

Bor: Hedemora.

Familj: Maken Gunnar, en dotter, två söner och fyra barnbarn.

Sysselsättning: Geolog, driver företaget Naturforum tillsammans med maken.

Övrigt: Har skrivit tre läroböcker om geologi (en av dem tillsammans med Gunnar), och gett ut fotoboken ”100 Geosites in South Iceland” tillsammans med Gunnar och Elsa G. Vilmundardóttir. Har producerat flera fotoutställningar. 1997 utsågs hon till Årets Geolog.

Fritid: Stuga i fjällen.

Favoritresmål: 1. Island, 2. Hawaii, 3. Alaska.

”När vi gick in för landning såg vi en rökpelare – det var Eyjafjallajökull som fått ett utbrott.”

skulle egentligen till Island och titta på en systervulkan som just haft utbrott. Två dagar innan avresan fick vi besked om att den slocknat och blev förstås väldigt besvikna, men ville ändå inte ställa in besöket. När vi gick in för landning 14 april såg vi en rökpelare – det var Eyjafjallajökull som just fått ett utbrott.

Det skulle visa sig att deras flight blev den sista som kunde landa på ön för lång tid framåt.

Kom hem i tid

De fick uppleva några dramatiska dagar. Den heta lavan fick glaciären att smälta och vattenmassorna spolade bort många vägar.

De tvingades bära mask för ansiktet och några dagar fick de hålla sig inomhus för att lungor och luftvägar inte skulle skadas av askan. En dag lyckades de med mycket

möda ta sig nästan ända fram till vulkanen. Med sin kamera har Karin dokumenterat händelsen som skapade kaos flygtrafiken i flera veckor och drabbade hundratusentals resenärer i hela världen.

När de efter en vecka skulle resa hem hade de en nästan osannolik tur. På avresedagen klarnade luften plötsligt upp och flygplatsen utanför Reykjavik kunde öppna. Två plan kom iväg – på utsatt tid dessutom – och på ett av dem satt Karin och Gunnar.

– I bilen på väg hem från Arlanda sa de på radion att flygplatserna åter hade stängts. Det kändes ganska underligt att vi kommit hem så problemfritt, säger Gunnar.

Ingen förklaring

Gunnar är med under hela intervjun. Karin fick sitt cochleaimplantat inopererat i juni och i juli blev det inkopplat. Hon har därför inte hunnit vänja sig vid olika ljud och röster. När det blir för svårt att höra rycker Gunnar in. Hans röst är bekant och Karin är skicklig på att läsa hans läppar.

Under den dramatiska resan till Island var hon helt döv och kommunicerade med lappar eller med en skrivplatta, en sådan som man skriver på med en pinne och som finns att köpa i leksaksaffärer.

De genomförde även en gruppresa till Azorerna trots Karins dövhet.

– Vi har guidat så många gånger att det går på rutin. Jag kan ju prata! Men det är klart att det var besvärligt, framför allt för Gunnar.

Karin vet inte varför hon förlorade hörseln. Det är ingen mer i familjen som har råkat ut för det.

– Det har gjorts en massa undersökningar, men man har inte hittat orsaken.

Försämringen började vid 40-års åldern. Efterhand blev hon döv på ett öra, men hörde tillräckligt bra på det andra för att vardag och jobb skulle fungera.

– Jag bestämde för länge sen att inte låta hörselskadan stoppa mig. Jag ville inte bli sjukskriven utan tyckte det var viktigt att hitta lösningar för att kunna fortsätta jobba.

Blev döv

För tio år sedan började hörseln även på det andra örat försämrats och i våras hörde hon ingenting alls. Hon fick läsa på läppar och be omgivningen skriva lappar. Det låg skrivplattor utspridda i huset och i bilen. Resorna genomförde hon ändå som planerat och arbetet med hemsidan och en bildutställning kunde hon också göra.

Karin är väldigt glad och tacksam för att

Hett resmål. På Hawaii finns vulkaner som aldrig vilar. Bilden visar glödande lavaströmmar från Pu'u'O'o-kratern som bygger upp nytt land i havet.

ha fått sitt cochleaimplantat som har gjort hennes liv så mycket bättre, men hon tycker att hon hör tal för dåligt fortfarande.

– Jag hör en massa ljud, som timern på micron, ringklockan på dörren och när telefonen ringer. Men jag kan inte höra i telefon. Då får Gunnar rycka in och hjälpa till.

Hon har många funderingar. Borde hon inte höra bättre med implantatet? Är det normalt att den egna rösten låter annorlunda?

Fick lägga ner fiolspelet

Hon läser bloggar för att få veta hur det är för andra som opererats.

Vi pratar om att det kan ta lång tid innan man vänjer sig vid ett CI. Hjärnan måste läras upp efter lång tid utan ljudintryck. Därför krävs mycket övning och flera besök på CI-kliniken för justering av inställningarna. Karin är mycket musikintresserad och spelade själv fiol till för cirka fem år sedan, då hörseln satte stopp för vidare spel. En av sönerna är violinist och därför går hon ofta på konserter. Hon saknar att kunna ryckas med i tongångarna, men hoppas att ljudupplevelsen blir bättre med tiden.

– Jag är otålig och vill ha snabba resultat, säger hon och suckar.

En strategi som hon använder sig av är

att våga ta plats och inte dra sig undan när hon inte hör.

– Jag tycker inte det är pinsamt att upprepa ”va” många gånger. För mig är det självklart att jag ska kunna vara delaktig.

Bokar skrivtolk

Hon har upptäckt fördelarna med skrivtolk vid möten och föredrag. De tungvrickande långa namnen på vulkaner kan ställa till det ibland.

– Skrivtolkarna här i Dalarna har fått en lista med vulkanernas namn och har dem inskrivna i sin databas, säger hon.

På tv använder de självklart den dolda undertexten när det finns, men de tycker att den är alldeles för dålig. Framför allt är det Gunnar som blir oerhört störd över att det är så mycket fel i textningen. Karin tycker det är för dåligt att de lokala nyheterna saknar text. Hon har skrivit till svt om det.

Vill fortsätta jobba

Att de trivs och har kul i jobbet är uppenbart – de har inga planer på att trappa ner.

– Vi blir inblandade i alla möjliga projekt. Den här sista månaden har det varit något uppdrag varje dag och vi är med i tidningar och radio titt som tätt, säger Karin.

Förödelse. Gunnar Eriksson betraktar det som finns kvar av Riksväg 1 efter Eyjafjallajökulls utbrott i våras.

Vad gör ni på semestern?

Karin tittar på mig med uppriktigt förvåning.

– Semester, vad är det? Det har vi inte haft sedan vi slutade vid Boliden. Jag blir galen av att sitta och rulla tummarna. Då åker vi hellre iväg och rekognoserar för en resa eller skriver en bok, säger hon och skrattar.

– Men när vi vill koppla av åker vi till vår stuga i fjällen. Där kan vi ladda batterierna, säger hon och erkänner att hon då tar med sig den bärbara datorn för att kunna göra lite uppdateringar och redigera bilder när andan faller på. ●

Fotnot: Läs mer på: naturforum.se, sgu.se, geologiskaforeningen.nu.

Geologi

• Kunskapen om hur berg, jord och grundvatten har bildats och samverkar. I vår vardag kommer vi i kontakt med geologi nästan hela tiden; Smaken på vattnet, uppvärmningen av våra bostäder avgörs av geologiska faktorer.

FAKTA